

Catalunya». La darrera intervenció fou a càrrec de la professora jubilada friülana Oriana Serafini de Remanzàs (Remanzacco), que va oferir «Un fregul di furlan [‘Un pessic de friülà’]. Uno sguar-do su una piccola, grande lingua». Amb uns mots de Joan Fontana i José Enrique Gargallo i una fotografia de conjunt dels participants, es va donar per conclòs l’acte.

Maria-Reina BASTARDAS I RUFAT
Universitat de Barcelona

Acte d’homenatge al professor Jesús Tusón (Universitat de Barcelona, 24 d’octubre de 2017). — El Dr. Jesús Tusón Valls va morir el dia 5 d’agost de 2017 a Barcelona. El dia 24 d’octubre de 2017 la Universitat de Barcelona va organitzar un acte d’homenatge en memòria seva. L’acte va tenir lloc a l’Aula Magna, i va comptar amb la participació d’un públic molt nombrós. Cal recordar que el Dr. Jesús Tusón va exercir la docència i la recerca a la Universitat de Barcelona —de la qual era catedràtic— durant quatre dècades, i que en aquestes tasques va destacar tant en excel·lència com en mestratge. Una nodrida representació d’antics estudiants i col·legues en donava fe.

L’acte va començar amb l’actuació de la coral de la Facultat de Filologia, que va interpretar «Gaudeamus igitur», el conegut himne universitari, i «Va, pensiero», de l’òpera *Nabucco* de Giuseppe Verdi. Presidia la sessió el Dr. Javier Velaza, degà de la Facultat de Filologia, que va presentar els diferents ponents.

La primera intervenció va anar a càrrec de la Dra. Maria Carme Junyent, companya de Jesús Tusón al Departament de Lingüística General (avui fusionat amb Filologia Catalana) de la Universitat de Barcelona, amb qui va compartir despatx durant molts anys. Junyent va recordar que havia estat també, abans que col·lega, alumna del professor Tusón, i que la seva experiència, segons li ho havien confirmat nombrosos testimonis, havia estat semblant a la de milers d’altres estudiants: Tusón era un professor que feia estimar i entendre la lingüística. Així mateix, va destacar la gran paciència i capacitat d’escoltar de Jesús Tusón. Junyent va afirmar que li havia canviat la vida, perquè li havia donat sempre suport en les seves tries acadèmiques, sovint poc convencionals, i molt especialment en l’estudi sobre les llengües africanes, un camp completament desatès a la Facultat de Filologia d’aquells anys. Junyent va explicar que l’any 1999 li havien preparat un homenatge en secret, ja que aquesta mena de reconeixements l’incomodaven i s’hi hauria oposat, i que un dels convidats involuntàriament li ho havia explicat. Tusón va acudir a Junyent indignat, però la professora va aconseguir que es cregués que ho havia entès malament, que no era un homenatge sinó un acte acadèmic, actitud que revela la seva inesgotable confiança en la gent.

Juntament amb una gran bonhomia i una gran capacitat de convivència, Junyent també va il·lustrar la coherència i el compromís personal amb els seus principis amb l’anècdota del rebuig a acompanyar els membres de la família reial a l’exposició *Veus* del Fòrum de les Cultures de 2004. Finalment, Junyent va lliurar a la Dra. Mila Sagarra, vídua de Tusón, un llibre de condolences amb el testimoni de moltes de les persones que l’admiraven i l’estimaven.

La segona intervenció va anar a càrrec del Sr. Xavier Folch, que va ser el principal editor de Jesús Tusón al capdavant de l’editorial Empúries, segell en què va publicar bona part de la seva obra, i molt especialment la d’assaig i de divulgació sobre lingüística i en català. Folch va afirmar que al llarg de tots els seus anys com a editor havia conegut centenars d’autors, i que si li demanessin una llista, per curta que hagués de ser, dels qui havia apreciat més, sempre hi hauria sense cap dubte el nom de Jesús Tusón. Folch també va destacar la tasca de Tusón com a escriptor, especialment en l’àmbit de la crítica als prejudicis lingüístics, representat molt especialment per *Mal de llengües*, el més conegut i reeditat de tots els seus títols. Més enllà de les seves qualitats intel·lec-

tuals, Folch també va emfasitzar les virtuts humanes de Tuson, que va sintetitzar en tres trets: de-cència, integritat i inconformisme.

En tercer lloc va parlar el Dr. Juan Carlos Moreno Cabrera, catedràtic de lingüística de la Universidad Autónoma de Madrid i un dels grans amics i admiradors de Jesús Tuson. Moreno Cabrera va fer tota la seva intervenció en català, que va consistir fonamentalment en la lectura de citacions de diferents fragments del llibre *Mal de llengües* de Jesús Tuson, la majoria al voltant de la crítica a l'imperialisme lingüístic, a la intolerància a la diversitat, a l'autoritarisme que es manifesta també en la persecució de les varietats lingüístiques, així com a la defensa del dret de tots els pobles a preservar la seva expressió lingüística com a element d'autoestima i com a garantia de futur. Els textos triats posaven en evidència l'igualitarisme lingüístic de Tuson i la seva incansable lluita contra els prejudicis lingüístics i els tòpics infundats sobre les llengües. Moreno Cabrera va acabar la intervenció amb un agraïment al llegat de Jesús Tuson, avui, segons el professor, més actual i més necessari que mai.

La quarta intervenció va anar a càrrec del Dr. Sebastià Serrano, catedràtic emèrit de lingüística de la Universitat de Barcelona i col·lega de Jesús Tuson des dels inicis de la carrera d'aquest darrer. Serrano va recordar justament l'arribada de Tuson a la Universitat de Barcelona, al Departament de Llengua Espanyola, on aviat el mateix Serrano, Jesús Tuson i Eugenio Martínez Celdrán van adonar-se de la necessitat de crear un nou departament que fos autònom de qualsevol altra filologia i que pogués aixoplugar l'estudi de la lingüística general. Serrano va rememorar aquells inicis i va subratllar la gran generositat i alhora la saviesa de Jesús Tuson, un enamorat del llenguatge —res del llenguatge li era aliè, segons Serrano— i també de la docència. Generositat exemplificada pel seu esperit de col·laboració constant amb els col·legues del Departament i amb el suport fins i tot personal i l'ajuda que tots en rebien. Serrano també va destacar la gran creativitat de Tuson en la seva recerca científica, que el duia a trobar solucions divergents, originals, i alhora la seva gran qualitat com a escriptor.

El Dr. Javier Velaza, degà de la Facultat de Filologia, va tancar l'acte amb un agraïment a la família i va fer notar la presència de tanta gent i tan diferent, estudiants, professors de la pròpia universitat i també d'altres, personal d'administració i en suma persones que simplement l'admiraven. Velaza va qualificar Jesús Tuson de professor mític i va glossar breument una de les dimensions de la seva activitat, la història de l'escriptura, que va relacionar amb la memòria i amb la tasca de la Facultat de Filologia.

Va ser un acte d'una gran emotivitat que va posar en evidència l'enorme estimació de què el professor Jesús Tuson gaudia al món universitari i en general a la societat catalana. Va cloure l'homenatge la versió en llengua corsa de «l'Estaca» de Lluís Llach, que volia exemplificar el gran amor de Tuson per la llibertat i per la diversitat lingüística.

Pere COMELLAS CASANOVA
Universitat de Barcelona

III Jornada de la Càtedra Pompeu Fabra. El sentiment de pertinença i la llengua (Institut d'Estudis Catalans i Universitat Pompeu Fabra, 26 i 27 d'octubre de 2017). — La Càtedra Pompeu Fabra, creada per l'Institut d'Estudis Catalans i la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona i dirigida per la Dra. M. Teresa Cabré Castellví, organitza cada any una jornada de reflexió i debat sobre un tema monogràfic. Després d'una primera jornada (2015) dedicada a la figura de Pompeu Fabra, i de la segona (2016), en què es va poder debatre sobre els pros i els contres de la gestió del multilingüisme, els responsables de la Càtedra van decidir centrar la tercera jornada de 2017 en un tema d'interès social i individual alhora: Quin paper fan les llengües en el sentiment de pertinença a una comunitat?